

Ашихміна Наталія

кандидат педагогічних наук, доцент,

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний

університет імені К. Д. Ушинського»,

м. Одеса, Україна

МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД БЕЗПЕРЕРВНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ В ГАЛУЗІ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В УМОВАХ ПОЛІСУБ'ЄКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

***Анотація.** У статті наголошено, що безперервність розвитку професіонала є важливим процесом у контексті самоактуалізації особистості, та акцентовано увагу на ідеї розвитку особистісного потенціалу людини протягом усього життя. Автором розглянуто методи перманентного розвитку особистості майбутнього фахівця в галузі музичного мистецтва в конкретних умовах полісуб'єктної взаємодії.*

***Ключові слова:** безперервний розвиток особистості майбутнього фахівця в галузі музичного мистецтва, методичний супровід безперервного розвитку, полісуб'єктна взаємодія.*

***Annotation.** The actuality of continuing development of a professional is put in one of the first places in personality self-actualization and leans on the idea of development of personality human potential throughout their whole life. The methods of the permanent development of the personality of future specialist in the field of music art in the specific conditions of polysubjec interaction have been examined in this article.*

***Key words:** continuing development of the personality of future specialist in the field of music art, methodical support for continuing development, polysubjec interaction.*

Актуальність безперервного розвитку професіонала нині займає провідне місце, зокрема в контексті проблеми самоактуалізації особистості, та ґрунтується на ідеї розвитку особистісного потенціалу людини протягом усього життя. Складність оволодіння професією педагога-музиканта вимагає раннього музичного розвитку особистості. Тому розробка методичних засад безперервного розвитку фахівця в галузі музичного мистецтва повинна ґрунтуватися на врахуванні особливостей усіх вікових періодів від народження дитини до набуття особистістю професійних компетентностей.

Методична сторона такого безперервного (перманентного) розвитку віддзеркалює певні цінності: свободу самореалізації в музичному мистецтві, розкриття себе у творчій музичній та художньо-педагогічній дійсності, професійне зростання особистості тощо. Можна припустити, що етапність застосування методичних засад реалізовуватиметься через стадіальність становлення та розвитку інваріантів професіоналізму в галузі музичного мистецтва як домінантної тенденції цього процесу, а також на засадах полісуб'єктної взаємодії.

Методичний супровід безперервного розвитку особистості майбутнього фахівця в галузі музичного мистецтва в умовах полісуб'єктної взаємодії складається з мети, змісту та домінантних методів чотирьох етапів, що забезпечуватиме динаміку розвитку професійної позиції майбутніх педагогів-музикантів від свободи оперування музичними образами (суб'єкт сприйняття) через свободу самовираження в музиці (суб'єкт ставлення), свободу вибору музичної діяльності (суб'єкт діяльності) до свободи самореалізації у професії (полісуб'єкт та полісуб'єктна взаємодія як основа художньо-педагогічної діяльності в музичній освіті).

Специфікою методичного супроводу є послідовне розширення теоретичних і практичних знань, умінь та навичок у галузі музичного мистецтва. Спочатку вчитель у школі (як в загальноосвітній, так і в мистецькій), а згодом і викладач у закладі вищої освіти «розгортають» музичне

мистецтво перед суб'єктами освіти в часі (послідовно через ознайомлення з напрямками, жанрами, формами музики, що поступово ускладнюються) й у просторі (розширюючи межі ознайомлення через презентацію нових сфер музичного мистецтва, нових імен, нових творів тощо). При цьому до полісуб'єктної взаємодії залучаються квазісуб'єкти (музичні твори), які забезпечують через механізм інтерпретації безперервний (перманентний) розвиток особистості майбутнього фахівця.

Змістом етапів є: актуалізація музично-освітньої інформації та способів вираження художніх образів; первинне «входження» учня (згодом – майбутнього фахівця) до музично-освітньої системи; усвідомлення особистістю цінності загальних і специфічних особистісно-професійних якостей для виконання музичної діяльності; самоздійснення майбутнього педагога-музиканта в рамках полісуб'єктних взаємодій.

Можна умовно виокремити чотири етапи методичного супроводу безперервного розвитку особистості майбутнього фахівця в галузі музичного мистецтва, які відповідають певним етапам музично-педагогічного процесу: 1) психологічно-розвивальному; 2) загальноосвітньому; 3) профорієнтаційному; 4) професійному.

Групи методів, такі як: творчі, проблемно-ситуативні, корекції та регуляції емоційних станів, сугестивні, забезпечуватимуть педагогічно коректну емоційну складову різних етапів роботи над музичним матеріалом, динаміку розвитку позиції майбутнього фахівця, підсилюватимуть енергетику та швидкість безперервного розвитку його особистості під час взаємодії суб'єктів художньо-освітнього процесу між собою та із квазісуб'єктами [1].

Методичний супровід може складатися як із традиційних методів (творчі, проблемно-ситуативні), так і з інноваційних.

Методи корекції та регуляції емоційних станів:

- методи, що віддзеркалюють художньо-естетичний аспект музичного навчання та зумовлені «збідненням» або «збагаченням» його емоційного змісту;

- методи, що ґрунтуються на дидактичному аспекті музично-освітнього процесу, відображають ставлення майбутнього фахівця до своєї навчально-музичної діяльності (методи репертуарного відбору, свідомого кінестетичного відчуття тощо);

- методи, пов'язані з емоційною полісуб'єктною взаємодією (методи експресивної реакції, інтонаційної дії, вербально-стилістичної дії тощо).

Сугестивні методи:

- методи, в основі яких є інформація, що передана мовою музики (методи персоніфікованого репертуарного відбору, внутрішнього інтонування музичного твору тощо);

- методи, в основі яких знаходиться вербальна інформація (опора на просодичні та екстралінгвістичні мовні характеристики, методи емоційної ідентифікації та підвищення сугестивного впливу мови (співучасті, використання в мові наочних, яскравих прикладів, інтонаційного впливу) й вербально-стилістичного впливу (використання стилістичних ресурсів мови, гумору тощо), метод самонавіювання);

- методи, основу яких складає зорова інформація (методи самовіддзеркалення психолого-поведінкових аспектів власного професійного «Я» з використанням виразної жестикуляції, мімічної виразності, експресивної реакції на звукову реальність тощо);

- методи, в основі яких є інформація, передана тактильним шляхом (методи тактильної «технологічної» взаємодії, метод тактильного «підкріплення» емоційного впливу).

На першому етапі можуть використовуватися адаптовані до вікових особливостей особистості творчі (ігри, імпровізації, театралізації, аналогії тощо) та сугестивні методи (співучасті, інтонаційного впливу, мімічної виразності, тактильного «підкріплення» емоційного впливу тощо), що забезпечуватиме позитивну позицію у процесі сприйняття музики.

На другому етапі пріоритетними повинні стати сугестивні методи (внутрішнього інтонування, вербально-стилістичного впливу, співучасті) і

методи корекції та регуляції емоційних станів (збагачення емоційної складової, зміна ракурсу презентації матеріалу, актуалізація позиції автора тощо), що посилюватиме емоційно-зацікавлене ставлення особистості майбутнього фахівця до музики.

На третьому етапі доречним може стати використання проблемно-ситуативних (оціночних та аналізу ситуації), а також творчих методів (проблемного викладу, індивідуальних творчих завдань, колективної музично-творчої діяльності тощо), що забезпечуватиме безперервний розвиток суб'єкта діяльності, зокрема майбутнього фахівця в галузі музичного мистецтва, в умовах полісуб'єктної взаємодії.

На четвертому етапі творчі методи (зокрема науково-дослідних, художньо-естетичних, музично-педагогічних проєктів тощо), проблемно-ситуативні (альтернативні та рефлексивні ситуації), корекції та регуляції емоційних станів (репертуарного відбору, кінестетичного відчуття, експресивної реакції тощо) та сугестивні методи (емоційної ідентифікації, вербалізації, експресивної реакції тощо) зумовлюватиме усвідомлення майбутнім фахівцем себе як частини полісуб'єкта, а також спрямовуватиме інваріанти його професіоналізму на «Іншого».

Отже, методичний супровід безперервного розвитку особистості майбутнього фахівця в галузі музичного мистецтва вимагає особливих умов для реалізації: використання індивідуальної та колективної творчої діяльності, розширення художньо-освітнього простору, збільшення ступеня свободи для самореалізації особистості, а також передбачає цілеспрямованість, послідовність та систематичність перманентного розвитку, здатність задовольняти потреби та інтереси особистості, обов'язкову рефлексію та адекватне керівництво й управління полісуб'єктною взаємодією.

Список використаних джерел

1. Полякова Е. С. Педагогические закономерности становления и развития личностно-профессиональных качеств учителя музыки : монография. Минск : ИВЦ Минфина, 2009. 542 с.